

Bytom, 30.06.2021

Katedra i Zakład
Podstawowych Nauk
Medycznych

41-902, Bytom,
ul. Piekarska 18
www.sum.edu.pl

tel.: (+48 32) 39 76 546

SEKRETARIAT
tel.: (+48 32) 39 76 545
ppnsekretariat@sum.edu.pl

Recenzja rozprawy doktorskiej pt.

"Ocena jakości życia oraz realizacji szpitalnych zaleceń
w terminie odległym u chorych z niepełnosprawnością ruchową
po urazie rdzenia kręgowego"

wykonanej przez lek. Justynę Frasuńską

Promotor: dr hab. Beata Tarnacka prof. nadzw. NIGRiR

U chorych po przebytych urazach rdzenia kręgowego bardzo ważną jest kontynuacja rehabilitacji po opuszczeniu ośrodka wczesnej fazy. Kontynuowanie programu ćwiczeń, wykupienie i korzystanie z odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego – to podstawowe zadania chorych, niejednokrotnie trudne do spełnienia. Dane dotyczące *compliance* chorych z tetraplegią/tetraparezą oraz paraplegią/paraparezą w Polsce są ograniczone. Niezwykle ważny jest również aspekt jakości życia pacjentów po przebytych urazach rdzenia kręgowego oraz analiza czynników mających wpływ na jej ocenę. Przedstawiona do recenzji praca doktorska koncentruje się na tych zagadnieniach.

Celem pracy lek. Justyny Frasuńskiej było bowiem uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania: 1) Jakie różnice można zaobserwować w ocenie jakości życia pomiędzy chorymi z tetraplegią/tetraparezą a pacjentami z paraplegią/paraparezą po przebytych urazach rdzenia kręgowego? 2) Czy istnieją czynniki zdrowotne, psychologiczne lub społeczne mające wpływ na ocenę jakości życia u chorych po urazach rdzenia kręgowego w okresie

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

pierwszych 3 lat od opuszczenia ośrodka wczesnej fazy? 3) Czy chorzy po urazie rdzenia kręgowego spełniają szpitalne zalecenia w zakresie kontynuowania programu ćwiczeń w okresie pierwszych 3 lat od opuszczenia oddziału rehabilitacji neurologicznej? 4) Czy chorzy po urazie rdzenia kręgowego spełniają szpitalne zalecenia w zakresie wykupienia i/lub korzystania z zaopatrzenia rehabilitacyjnego przez chorych po przebytych urazie rdzenia w okresie pierwszych 3 lat od opuszczenia oddziału rehabilitacji neurologicznej?

Cele te zostały wypełnione poprzez realizację badań dotyczących 72 pacjentów po urazie rdzenia kręgowego, w tym 33 chorych z paraplegią/paraparezą oraz 39 chorych z tetraplegią/tetraparezą, wypisanych z Mazowieckiego Centrum Rehabilitacji STOCER w Konstancinie-Jeziorna. Pacjenci wypełniali ankiety: skróconą wersję kwestionariusza Światowej Organizacji Zdrowia oceniającego jakość życia (ang. *World Health Organization Quality Of Life – short version of questionnaire, WHOQOL-Brief*), krótką wersję kwestionariusza jakości życia “Profil Wpływu Choroby” (ang. *Sickness Impact Profile – short version of questionnaire, 68 questions, SIP68*) oraz autorską ankietę. Przeprowadzono ponadto analizę porównawczą między grupą chorych z paraplegią/paraparezą i tetraplegią/tetraparezą oraz korelacje pomiędzy wybranymi czynnikami z dokumentacji medycznej, załączonych skal, a ogólną oceną jakości życia. Badanie zostało pozytywnie zaopiniowane przez Komisję Bioetyczną.

Wyniki przeprowadzonych badań zostały przedstawione w trzech oryginalnych pracach naukowych, opublikowanych w czasopismach recenzowanych, o łącznym wskaźniku oddziaływania IF 3,240 i punktach MNiSW 160:

1. Frasuńska J, Tarnacka B, Wojdasiewicz P. Quality of life in patients with tetraplegia and paraplegia after traumatic spinal cord injury. *Adv Psychiatry Neurol.* 2020; 29(3): 143-153. Impact Factor 0,00 MNiSW 20 pkt

2. Frasuńska J, Wojdasiewicz P, Tederko P, Wasiak K, Tarnacka B. Adherence to prescriptions of therapeutic exercises in patients with traumatic spinal cord injury. *Ann Agric Environ Med.* 2020. doi:10.26444/aaem/119941. Impact Factor 0,982 MNiSW 70 pkt

3. Frasuńska J, Tederko P, Wojdasiewicz P, Mycielski J, Turczyn P, Tarnacka B. Compliance with prescriptions for wheelchairs, walking aids, orthotics, and pressure-relieving devices in patients with traumatic spinal cord injury. *Eur J Phys Rehabil Med.* 2020;56(2):160-168. Impact Factor 2,258 MNiSW 70 pkt

Warte podkreślenia, że we wszystkich publikacjach Doktorantka jest pierwszym autorem. Zgodnie z załączonymi oświadczeniami, wkład własny Doktorantki wynosił w pierwszej publikacji – 90%, w drugiej publikacji – 85% oraz w trzeciej publikacji – 90%. Natomiast wkład merytoryczny w każdej z publikacji dotyczył wszystkich aspektów związanych z tworzeniem pracy, a mianowicie Doktorantka miała swój udział w: A. Koncepcji i projekcie badania; B. Gromadzeniu danych; C. Analizie i interpretacji danych; D. Tworzeniu artykułu; E. Ostatecznej akceptacji artykułu.

Przedstawioną do recenzji rozprawę doktorską, liczącą 76 stron, rozpoczyna czytelny Spis treści. Kolejno znajduje się rzetelnie opracowany i ułatwiający orientację w tekście Wykaz skrótów. Następnie Doktorantka umieściła Streszczenie w języku polskim oraz Streszczenie w języku angielskim, stanowiące wprowadzenie w realizowany temat.

Kolejne strony zajmuje Wstęp, w którym Doktorantka przedstawia zagadnienia z zakresu realizowanego tematu, co świadczy o jej dobrym przygotowaniu do podjęcia badań, będących podstawą pracy doktorskiej. Omawia jakość życia oraz realizację szpitalnych zaleceń przez chorych po przebytych urazie rdzenia kręgowego. Integralną częścią rozprawy są trzy prace, przedstawione powyżej.

Przeprowadzone badania pozwoliły na sformułowanie następujących Wniosków: 1) Identyfikacja określonych różnic i specyficznych potrzeb społecznych, psychologicznych i fizycznych chorych z tetraplegią i paraplegią w przebiegu urazu rdzenia kręgowego może być pomocna w procesie planowania leczenia i opieki długoterminowej dla chorych z uwzględnieniem poziomu urazu. 2) Istniejące luki w systemie nadzoru i poradnictwa dla osób z urazem rdzenia kręgowego w Polsce powodują konieczność zmian w systemie ochrony zdrowia, dotyczących m.in. wspomaganie realizacji szpitalnych zaleceń, czy dostępności do świadczeń rehabilitacyjnych. 3) Opracowanie zindywidualizowanego programu rehabilitacji, uwzględniającego pomoc społeczną i racjonalną gospodarkę finansową wydaje się być konieczne w celu poprawy oceny jakości życia przez pacjentów po przebytych urazie rdzenia kręgowego. 4) Niska ocena jakości życia, ograniczony dostęp do różnych świadczeń rehabilitacyjnych, słaba sytuacja finansowa chorych po przebytych urazie rdzenia kręgowego oraz ich izolacja społeczna ograniczają uczestnictwo w życiu społecznym, publicznym i kulturalnym pacjentów.

Piśmiennictwo obejmuje pozycje cytowane w publikacjach stanowiących podstawę niniejszej pracy doktorskiej (pierwsza publikacja – 37, druga publikacja – 36, trzecia publikacja – 29) i dodatkowo 19 pozycji literatury, głównie anglojęzycznej, właściwie dobranej tematycznie.

Autorka załączyła również kopię Opinii Komisji Bioetycznej, Oświadczeń o współautorstwie, stosowane kwestionariusze i autorską ankietę oraz formularze świadomej zgody.

Warte podkreślenia, że niniejsze badanie jest pierwszym polskim badaniem oceniającym jakość życia pacjentów z tetra- i paraplegią po urazach rdzenia kręgowego z wykorzystaniem skal: WHOQOL-Brief oraz SIP68. Ponadto jest to nowatorskie badanie identyfikujące u tych chorych niespełnianie zaleceń szpitalnych w zakresie wykonywania ćwiczeń i korzystania z zaopatrzenia rehabilitacyjnego. Wiedza uzyskana z badania może być przydatna dla wielu różnych specjalistów pracujących z pacjentami po

urazie rdzenia kręgowego: neurologów, psychologów, neurochirurgów, ortopedów, fizjoterapeutów, terapeutów zajęciowych, pracowników socjalnych oraz kadry zarządzającej sektorem zdrowia w Polsce.

Wreszcie wyniki badania mogą być także pomocne w uniknięciu zbędnych kosztów ponoszonych przez samych chorych z urazem rdzenia kręgowego na komercyjne świadczenia rehabilitacyjne.

Poprawy wymagałaby jedynie drobne błędy literowe i interpunkcyjne. Nie znalazłam również informacji o czasie prowadzenia badań.

Wymienione uwagi w żaden sposób nie umniejszają wartości przedstawionej do recenzji pracy. Jest to samodzielne opracowanie i rozwiązanie problemu badawczego i jest dowodem umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Warte podkreślenia są publikacje, stanowiące integralną część pracy doktorskiej.

Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 z późn.zm.) w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018r. poz. 1669 z późn.zm.).

Dlatego z pełnym przekonaniem zwracam się do Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lek. Justyny Frasuńskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z poważaniem

ADIUNKT
Katedry i Zakładu Podstawowych Nauk Medycznych
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach
Beata Labuz-Roszak
dr hab. n. med. Beata Labuz-Roszak